

๒๒

มาร ๕ ฝูง

ประทีปที่ส่องแสง ถ้ามีแสงน้อย ย่อมดับไปด้วยลมได้
เหมือนเถาวัลย์ที่เหี่ยวแห้งไป จันใด ท่านก็จึงเป็นผู้ไม่ถือนั้น
แล้วกำจัดมาร ผู้มีโคตรเสมอด้วยพระอินทร์ จันนั้นเกิด เมื่อ
ท่านกำจัดมารได้อย่างนี้แล้ว เป็นผู้ปราศจากความกำหนด
พอใจในเวทนาทั้งหลาย จะเป็นผู้มีความเห็น รอคอยเวลา
นิพพานในอรรถาพนี้ทีเดียว

มาร ๕ ผู่

๒๔๖

งานหลักของการเกิดมาเป็นมนุษย์ คือการสั่งสมบุญบารมี ชำระกาย วาจา ใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์ หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ พ้นจากความเป็นบ่าวเป็นทาสของพญามารที่คอยบังคับ บัญชาให้เราต้องคิดผิด พุติผิด และทำผิด หลงวนเวียนอยู่ในสังสารวัฏอันยาวไกล ตราบใดที่เรายังเอาชนะกิเลสในตัวไม่ได้ ก็ยังถือว่าตกอยู่ในความประมาท ยังตกอยู่ภายใต้การครอบงำของหมู่มารทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นกิเลสมาร ชันธมาร อภิสังขารมาร มัจจุมาร และเทวปุตตมาร การที่เราฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งเป็นประจำสม่ำเสมอก็มีวัตถุประสงค์เพื่อจะทำตนให้หลุดพ้นจากมารร้ายต่างๆ เหล่านี้ แล้วมุ่งไปสู่เป้าหมายอันสูงสุดของชีวิต คืออายตนิพพานอันเป็นแดนเกษมจากโยคะ

พระกาดิยานเถระกล่าวธรรมภาษิตไว้ใน ขุททกนิกายวิมานวัตถุ ว่า

“ประทีปที่ส่องแสง ถ้ามีแสงน้อย ย่อมดับไปด้วยลมได้ เหมือนเถาว์วัลย์ที่เกี่ยวแห้งไป ฉนใด ท่านก็จงเป็นผู้ไม่ถือมั่นแล้วกำจัดการ ผู้มีโคตรเสมอด้วยพระอินทร์ ฉนนั้นเกิดเมื่อท่านกำจัดการได้อย่างนี้แล้ว เป็นผู้ปราศจากความกำหนัดพอใจในเวทนาทั้งหลาย จะเป็นผู้มีความเย็น รอคอย

มาร ๕ ผูก

๒๔๓

เวลานิพพานในอัตภาพนี้ทีเดียว”

มาร คือผู้ขวางความดี ขัดขวางหนทางของการสร้างบารมี คอยล้างผลาญทำลายความดีของมนุษย์ แล้วชักนำให้คนกระทำในสิ่งที่เป็นบาปอกุศล พอกพูนอาสวกิเลสให้หนาแน่นยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันก็ขวางกั้นไว้ไม่ให้ทำความดีได้เต็มที่ ทำให้มนุษย์หลุดพ้นจากความทุกข์ทรมานในสังสารวัฏได้ยากในศาสนาต่างๆ มีการเรียกชื่อและให้ทศนะเกี่ยวกับเรื่องมารไว้มากมาย ในทางพระพุทธศาสนา พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงจำแนกมารไว้ว่ามีอยู่ ๕ ประเภทด้วยกันคือ

ขันธมาร มารคือเบญจขันธ์ ขันธ์ ๕ ได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ได้ชื่อว่าเป็นมารร้ายทีเดียว เพราะบางครั้งก็ทำความลำบากให้กับเรา เช่น เมื่อตัวร้อนเป็นไข้ ปวดหลัง ปวดท้อง ปวดฟัน และโรคต่างๆ สารพัด แทนที่เราจะได้ใช้เวลาที่มีอยู่นี้ไปกับการสั่งสมความดีให้เต็มที่ ก็ต้องเสียเวลาไปกับการเยียวยารักษาบริหารขันธ์

กิเลสมาร มารคือกิเลสที่ฝังติดแน่นอยู่ในใจของเรา มานับภพนับชาติไม่ถ้วน อาสวกิเลสเหล่านี้ได้ชื่อว่าเป็นมาร เพราะเมื่อใจตกอยู่ในอำนาจของกิเลส คือ ความโลภ ความโกรธ และความหลงนี้แล้ว สิ่งใดที่ไม่เคยคิดก็พลอยคิด เรื่องอะไรที่

มาร ๕ ผูก

๒๔๘

ไม่ดีซึ่งเราไม่เคยพูด ไม่เคยทำ ก็หลงไปทำ ก็เลยทำให้เกิดกรรม เมื่อเกิดกรรมก็มีวิบากมารองรับ ชีวิตจึงต้องเวียนวนอย่างไม่รู้ จักจบสิ้น ก็เลยเหล่านี้ผูกยึดลัทธิไว้ในภพสาม ทำให้ไม่สามารถ ไปสู่อายตณนิพพานอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของเราได้

อภิสังขารมาร อภิสังขาร คือกรรมฝ่ายวิบากอกุศล เป็น อปุญญาภิสังขารที่ปรุงแต่งผลบาปอันแผ่รื้อน ซึ่งเราอาจจะ เคยทำกรรมไม่ดีไว้ในอดีต แล้วตามมาส่งผลในภพชาติปัจจุบัน คอยเป็นมารขัดขวางเราไม่ให้ประสบความสำเร็จในชีวิตบ้าง ได้รับความไม่สบายกายไม่สบายใจบ้าง

มัจจุมาร มารคือความตาย การมีชีวิตที่ยืนยาวและ ได้สร้างบารมีนั้น นับว่าเป็นผู้มีบุญลาภอันประเสริฐทีเดียว แต่ถ้า เกิดมาไม่กี่ปีก็ถูกพญามัจจุราชพรากเอาชีวิตไป ต้องละจากโลก นี้ไปเสียแล้ว ทำให้ต้องสูญเสียโอกาสที่จะทำความดีอย่างอื่นอีก มากมาย ฉะนั้นการที่ความตายมาคร่าชีวิตเราไปก่อนที่จะสร้าง บารมีได้เต็มเปี่ยม ยังไม่ทันทำกิเลสอาสวะให้เบาบางเลย ก็ต้อง ตายเสียก่อนแล้ว ตรงนี้แหละท่านเรียกว่าเป็นมาร

เทวปุตตมาร ท่านหมายถึงเอาตั้งแต่บุคคลที่อยู่ใกล้ตัวที่คอย ขัดขวางไม่ให้เราทำความดี บางครั้งอาจเป็นสามี ภรรยาของ เราเอง หรือเพื่อนฝูงเรา ที่มาขัดขวางการให้ทาน ไม่อยากให้

มาร ๕ ผูก

๒๔๕

รักษาศิล หรือขณะนั่งสมาธิก็มารบกวนทำเสียงดัง ทำให้ไม่มีสมาธิในการนั่งธรรมะต่อไป หรือบางครั้งเราอาจจะเป็นเทพบุตรมารต่อคนอื่นก็มี คือเราเผลอไปรบกวนหรือขัดขวางคนกำลังปฏิบัติเข้าโดยไม่ได้ตั้งใจ

มารทั้ง ๕ ประการนี้ ปรากฏให้เราเห็นเป็นประจำในชีวิตประจำวัน เพียงแต่เราอาจไม่ทันสังเกต หรือมีความซาซिनกับอุปสรรคต่างๆ เหล่านี้ไปเสียแล้ว ดังนั้นจึงต้องนำมาชื่อนำมาแสดงให้ได้ทราบว่า ที่เรียกว่ามาร มิใช่มีเฉพาะกิเลสเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ยังมีทั้งขันธมาร อภิสังขารมาร มัจจุมาร และเทวบุตรมาร โดยเฉพาะมารที่เคยมารบกวนพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่บ่อยๆ นั้น มาให้เห็นเป็นตัวเป็นตนกันเลยทีเดียว

เหมือนครั้งสมัยก่อนที่พระพุทธองค์จะตรัสรู้ธรรม พวกหมู่มารก็ยกพลกันมามีดฟ้ามีวดิน จะมาแย่งรัตนบัลลังก์ของท่านมาข่มขู่ขัดขวางการตรัสรู้ธรรมของพระองค์ แม้แต่เหล่าเทวดา พรหม อรูปพรหม ต่างก็หวาดหวั่นพรันพรึง ต้องหนีไปอยู่กันที่สุตขอบจักรวาลโน่น ส่วนพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราทรงระลึกถึงกำลังบุญบารมีทั้ง ๓๐ ทัศ ที่ท่านได้สั่งสมมาดีแล้ว ให้มาช่วยปราบมาร ทำให้หมู่เสนามารต้องล่าถอยกลับไป

หลังจากที่พระองค์ตรัสรู้แล้ว คราวนี้ พญามารตัวจริง

มาร ๕ ผู่

๒๕๐

มาเอง มาถึงแล้วก็กราบทูลให้ปรินิพพานกันเลยทีเดียว เพราะเขาไม่อยากจะพระองค์ทรงพระชนมายุอยู่นาน กลัวว่าจะสอนสรรพสัตว์ให้หมดกิเลสตามพระองค์ไปหมด จากที่เคยข่มขู่ให้หวาดกลัวก่อนตรัสรู้ธรรม ก็ใช้เล่ห์เหลี่ยมด้วยการอ้อนวอนว่า “ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าจงปรินิพพานเถิดบัดนี้เป็นเวลาปรินิพพานของพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว เนื่องจากพระองค์ได้สมปรารถนาแล้ว”

*นี่ขนาดยังไม่ทันจะได้สั่งสอนเวไนยสัตว์เลย จะบังคับให้พระองค์นิพพานเสียแล้ว พระบรมศาสดาตรัสตอบไปว่า “ดูก่อนมารผู้มีบาป ภิกษุผู้เป็นสาวกของเรา จักเป็นผู้ฉลาดได้รับคำแนะนำ เป็นผู้แก้แค้น เป็นพหูสูต ผู้ทรงธรรม ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เรียนธรรมะแล้ว จักบอก แสดง บัญญัติ แต่งตั้งเปิดเผย จำแนก กระทำให้เข้าใจง่าย ยังไม่ได้เพียงใด เราจักยังไม่ปรินิพพานเพียงนั้น ภิกษุผู้เป็นสาวกของเรา อุบาสก อุบาสิกาผู้เป็นสาวกของเราจักยังไม่ฉลาด ไม่เป็นพหูสูตและทรงธรรมเพียงใด เราจักยังไม่ปรินิพพานเพียงนั้น ดูก่อนมารผู้มีบาปพรหมจรรย์นี้ของเราจักยังไม่บริบูรณ์กว้างขวางแพร่หลายรู้กันโดยมาก เป็นปิกแผ่นตราบเท่าที่เทวดาและมนุษย์ประกาศ

มาร ๕ ผู่่ง

๒๕๑

ได้ดีแล้วเพียงใด เราจักยังไม่ปรินิพพานเพียงนั้น”

เราจะเห็นว่า พระบรมศาสดาของเรา ทรงมีพระมหากรุณาอันกว้างใหญ่ไม่มีประมาณ ทรงหวังความสุขอย่างแท้จริง แก่สรรพสัตว์ทุกหมู่เหล่า ไม่เข้านิพพานไปเสวยเอกัณตบรมสุขตามลำพัง แต่พญามารก็ไม่ยอม คอยตามขัดขวางการเผยแผ่พระลัทธิธรรมของพระพุทธองค์ทุกรูปแบบ

ต่อมาเมื่อพระพุทธศาสนาแผ่ขยายออกไป ตั้งมั่นดีแล้ว พญามารก็ตามมาขอร้องให้ปรินิพพานอีก ได้กล่าวคำเดิมๆ อีกนั่นแหละว่า “ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าจงปรินิพพานในบัดนี้เถิด บัดนี้เป็นเวลาปรินิพพานของพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว เพราะพระพุทธองค์ได้ตรัสว่า ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาผู้เป็นสาวกจักยังไม่ฉลาด พรหมจรรย์ของเราจักไม่บริบูรณ์ กว้างขวางแพร่หลายเพียงใด เราจักยังไม่ปรินิพพานเพียงนั้น แต่บัดนี้พรหมจรรย์ของพระผู้มีพระภาคเจ้าบริบูรณ์แล้ว กว้างขวางแพร่หลายรู้กันโดยมากแล้ว ขอให้ปรินิพพานได้แล้ว”

เมื่อมารกล่าวอย่างนี้แล้ว พระพุทธองค์จึงต้องรับปากว่า “รออีกหน่อยเถอะ ล่วงจากนี้ไป ๓ เดือน ตถาคตจักปรินิพพาน ขอท่านจงเป็นผู้มีความขวนขวายน้อย อย่าได้มารบกวนเราอีกต่อไปเลย” เราจะเห็นว่า พญามารเขามีฤทธิ์มากทีเดียว ขนาด

มาร ๕ ผุ่่ง

๒๕๒

พระบรมศาสดา ยังถูกพญามารคอยตามขัดขวางอยู่ตลอดเวลา

เพราะฉะนั้นทุกๆ ท่านอย่าได้ประมาท ตราบใดที่กิเลสอ
าสวะภายในของเรายังไม่หมด ก็ต้องถูกมารทั้ง ๕ ผุ่่งตาม
รังควานเหมือนกัน มารนี้เขามีอานุภาพมากนะ ผู้ที่จะถูกเขา
บังคับบัญชาได้ง่าย คือผู้ที่ไม่ค่อยฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง ปล่อยใจ
ให้เลื่อนลอย ปล่อยชีวิตให้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ ส่งใจไป
ในเรื่องนอกตัว มัวไปยินดีในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ธรรมารมณ์
ต่างๆ ทำให้ประมาทในการรักษาใจให้หยุดนิ่ง ให้สะอาดบริสุทธิ์

แต่มีอยู่ที่ๆ หนึ่งที่เราจะไม่ถูกพญามารเข้าไปบังคับ
บัญชาได้เลย คือที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ที่ตรงนี้เป็นหลุมหลบ
ภัยที่ดีที่สุด เราจะปลอดภัยจากมารทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นกิเลสมาร
ชั้นธมาร อภิสังขารมาร มัจจุมาร หรือเทพบุตรตมารก็ตาม

ดังนั้นทุกๆ ท่านอย่าได้ประมาทในวัยและชีวิตกัน
ให้ใช้เวลาที่ผ่านมาไปให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยการน้อมนำใจ
ให้มาหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกาย ให้ได้เป็นประจำทุกๆ วันอย่าง
สม่ำเสมอ ทำให้ได้ตลอดเวลา เราจะได้พบที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุด
คือ พระรัตนตรัย ซึ่งเปรียบเสมือนเกราะแก้วคุ้มกันภัยชั้นเลิศ
พระรัตนตรัยนี้ท่านสิงสถิตอยู่ภายในตัวของเราทุกๆ คน